

การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

Developing a Participatory Strategic Management Model to Improve the Academic Achievement of Students under the Maha Sarakham Secondary Education Service Area Office

ทรงศักดิ์ ชาวไพร¹

¹โรงเรียนสารคามพิทยาคม, มหาสารคาม, ประเทศไทย

Songsuk Chaowprai¹

¹Sarakhampittayakhom school, Mahasarakham, Thailand

✉: songsuk092514@gmail.com

(Corresponding Email)

Received: 14 March 2024; Revised: 11 May 2025; Accepted 14 May 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (R&D) มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน 4) ขยายผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา 112 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ 9 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 17 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนา 9 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปทดลองใช้ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ 506 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 28 คน และระยะที่ 4 การขยายผลการใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสารคามพิทยาคม และนักเรียน รวม 670 คน และคณะกรรมการติดตาม 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสรุปข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม

เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ประกอบด้วย หลักการ จุดประสงค์ กลยุทธ์การพัฒนา กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ การประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน คุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพระบบการบริหารจัดการ และคุณภาพภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากการใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการขยายผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพระบบการบริหารจัดการ และคุณภาพภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม จากการใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, รูปแบบการบริหาร, การบริหารเชิงกลยุทธ์, การบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม, ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the problem situation and the needs of developing student academic achievement, 2) develop a participatory strategic management model to develop student academic achievement, 3) perform the experiment with a participatory strategic management model to develop students' academic achievement and 4) expand the use of participatory strategic management models including 4 phases process. Phase 1: study the problem situation of educational personnels 112 people. Phase 2: develop the model including educational personnel, and Including 9 interview experts, 17 teachers and educational personnel, 9 seminar experts and 9 group experts. Phase 3: perform the experiment with the model including educational personnels, The target groups include educational personnel, students and parents of students at Na Chueak Phitthayasarn School, 506 people, and 28 qualified persons. Phase 4: The expanding model used includes educational personnels, parents, Target group: Educational personnel, students and parents of students at Sarakham Pittayakhom School, 670 students and 29 monitoring committee members. The research tools were questionnaires, the evaluation form, and the statistics were mean, standard deviation and summarized information

The results found that 1. The demand to develop academic achievement is at the highest level. 2. the development of a participatory strategic management model to develop student academic achievement include principles, objectives, and development strategies, student quality development, educational personnel quality and strategic management process MK ERAWAN. 3. The experiment using the strategic management model to develop academic achievement and the assessment of educational personnels, parents, and students

were at the highest level. 4. The expanding of strategic management models to develop students' academic achievements and the satisfaction assessment of educational personnels, parents and students were at the highest level.

Keywords: model development, management model, strategic management, participatory strategic management model, academic achievement

1. บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกด้าน การศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในทุกระดับ และทุกประเภท โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่าง ๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ติดตามที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ต้องสนองความต้องการของผู้เรียน บทบาทของครูจึงต้องเปลี่ยนไปเป็นผู้แนะนำและเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงแต่การท่องจำ แต่ยังต้องส่งเสริมและพัฒนาในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับ เช่น การประเมิน O-Net ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในภาพรวมระดับชาติ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ประกอบกับผลการประเมินการเรียนรู้ตามโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programmed for International Student Assessment: PISA) โดยในปี 2018 ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ รายงานว่า นักเรียนไทยมีแนวโน้มคะแนนการอ่านเฉลี่ยลดต่ำลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังอยู่ห่างไกลจากความเข้มแข็งทางการศึกษาและยังไม่สามารถเตรียมเยาวชนให้มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ การบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางและวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

การพัฒนาโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความมุ่งมั่นในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศและสร้างความเท่าเทียมในระดับนานาชาติ โดยการบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนกลยุทธ์และการนำแผนเหล่านั้นไปปฏิบัติ แผนกลยุทธ์จะถูกสร้างขึ้นเพื่อชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมสำหรับองค์กร และเพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรประสบความสำเร็จ ดังนั้น การบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงถือเป็นหัวใจหลักของการบริหาร

จากแนวคิด ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การ

มัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อส่งเสริมสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญทั้งในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะตามหลักสูตรสถานศึกษา และมีพัฒนาการให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาการสร้างนวัตกรรม โดยใช้กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
4. เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 **ระยะที่ 1** การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทาง ได้แก่ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษารวมจำนวน 112 คน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

1.2 **ระยะที่ 2** การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์แนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

1.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูหัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารบุคคล และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมจำนวน 17 คน

1.2.3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม จำนวน 9 คน

1.3 ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

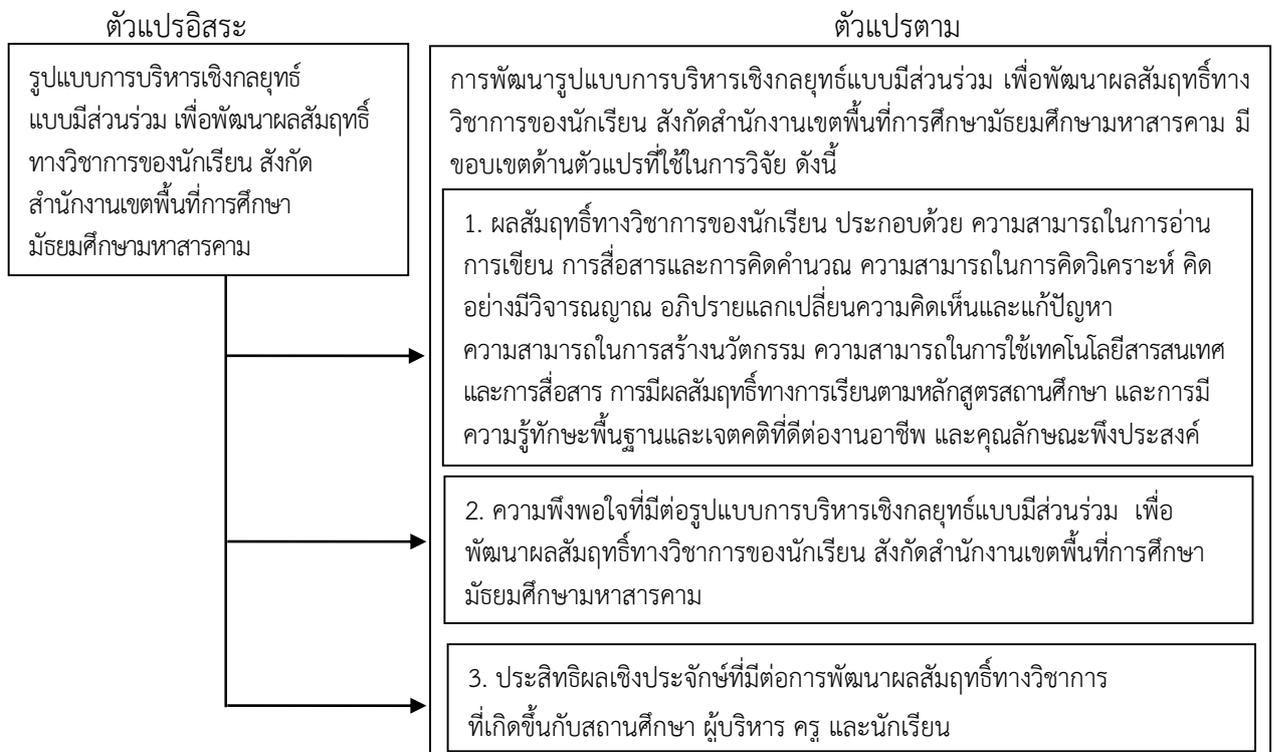
1.3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ คือ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รวมจำนวน 506 คน

1.3.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และนิเทศการศึกษา (กตปน.) ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และศึกษานิเทศก์ รวมจำนวน 28 คน

1.4 ระยะที่ 4 การขยายผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.4.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการขยายผลการใช้รูปแบบ คือ โรงเรียนสารคามพิทยาคม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รวมจำนวน 670 คน

1.4.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และนิเทศการศึกษา (กตปน.) ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และศึกษานิเทศก์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 29 คน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ระยะเวลาที่ 1 แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.54-0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93
2. ระยะเวลาที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีค่าความเหมาะสมของข้อคำถาม 0.60-1.00 แบบบันทึกการประชุมสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) และแบบบันทึกการประชุมวิพากษ์ มีค่าความเหมาะสมของข้อคำถาม 0.05 ขึ้นไป และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือฯ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.49-0.86 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92
3. ระยะเวลาที่ 3 แบบประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 แบบประเมินผลคุณภาพนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพระบบบริหารจัดการศึกษา คุณภาพภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.46-0.73 ค่าความเชื่อมั่น 0.87 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.40-0.73 มีค่าความเชื่อมั่น 0.87
4. ระยะเวลาที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบเดียวกันกับระยะที่ 3 เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะเวลาที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. ระยะเวลาที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
3. ระยะเวลาที่ 3 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนไปทดลองใช้ เก็บข้อมูลการประเมินผลการใช้รูปแบบ ฯ และข้อมูลการประเมินความพึงพอใจด้วยตนเอง
4. ระยะเวลาที่ 4 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนไปขยายผล เก็บข้อมูลการประเมินผลการใช้รูปแบบ ฯ และข้อมูลการประเมินความพึงพอใจด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระยะเวลาที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ทำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ระยะที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการประชุมสัมมนา อิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) และแบบบันทึกการประชุมวิพากษ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือฯ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อประเมินความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพของคู่มือ เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ระยะที่ 3 และระยะที่ 4 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบ แบบประเมินผลคุณภาพนักเรียน แบบประเมินคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบประเมินผลคุณภาพระบบบริหารจัดการศึกษา แบบประเมินผลคุณภาพภาคีเครือข่าย และการมีส่วนร่วม แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัญหาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30$, S.D.=0.56) ส่วนความต้องการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.82$, S.D.=0.39)

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ กลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ (1) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพนักเรียน (2) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (3) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา และ (4) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเชิงระบบ และมีกระบวนการ คือ MK ERAWAN โดย M คือ 5M ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี (Material) 4) การจัดการ (Management) และ 5) Measurement (การวัดและประเมินผล) ด้วยกระบวนการ ERAWAN ประกอบด้วย Explore (สำรวจ) Realize (สร้างความเข้าใจ) Action (ปฏิบัติกิจกรรม) Worth (ความคุ้มค่า) Achievement orientation (ความสำเร็จ) Network (เครือข่าย) ซึ่งกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม ได้นำแนวทางแห่งศาสตร์พระราชาคือ K (King) เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาเป็นหลักในการพัฒนา การประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ของคู่มือรูปแบบ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการทดสอบ ประสิทธิภาพของคู่มือรูปแบบ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.85/99.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ของนักเรียน ณ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า 1) ผลการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ ฯ 2) ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนจากการใช้รูปแบบ ฯ 3) ผล การประเมินคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาจากการใช้รูปแบบ ฯ 4) ผลการประเมินคุณภาพระบบการ บริหารจัดการศึกษาจากการใช้รูปแบบ ฯ 5) ผลการประเมินคุณภาพภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากการ ใช้รูปแบบ ฯ 6) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาจากการใช้รูปแบบ ฯ 7) ผล การประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนจากการใช้รูปแบบ ฯ และ 8) ผลการประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนจากการใช้รูปแบบ ฯ ผลการประเมินทั้ง 8 ฉบับ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกฉบับ

4. การขยายผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง วิชาการของนักเรียน ณ โรงเรียนสารคามพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า 1) ผลการประเมินผลการขยายผลการใช้รูปแบบ ฯ 2) ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนจากการใช้ รูปแบบ ฯ 3) ผลการประเมินคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาจากการใช้รูปแบบ ฯ 4) ผลการประเมิน คุณภาพระบบการบริหารจัดการศึกษาจากการใช้รูปแบบ ฯ 5) ผลการประเมินคุณภาพภาคีเครือข่ายและการ มีส่วนร่วมจากการใช้รูปแบบ ฯ 6) การประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาจากการใช้ รูปแบบ ฯ 7) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนจากการใช้รูปแบบ ฯ และ 8) ผลการ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนจากการใช้รูปแบบ ฯ ผลการประเมินทั้ง 8 ฉบับ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุด ทุกฉบับ

5. อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการในการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็น เพราะว่าการที่สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ตัวบ่งชี้ว่า สถานศึกษาอาจมีโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่ยัง ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการเรียนการสอน และไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในระดับที่น่าพอใจได้ สาเหตุอาจเกิดจากการขาดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจากนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเรียนรู้ ของทุกภาคส่วน (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ , 2554; อีระ รุญเจริญ, 2555; ประชา แก้วสวัสดิ์, 2558) ดังที่ สม พร สมบูรณ์ชัย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงาน กิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านปางมะเยา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งพบว่า การสร้างความตระหนักมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการ ดำเนินงาน ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขการร่วมประชุม การประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่าย ด้านการ

ส่งเสริมศักยภาพของผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนในการจัดการศึกษา คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนา จะช่วยให้การพัฒนางานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ (SARIER, Y., UYSAL, S., 2021) และ Jedaman, P., Teemueangsa, S., Hokuwan, S., Srichaiwong, P., Jongmuanwai, B., และ Duangsanam, C. (2020) ยังได้เสนอว่า การพัฒนาทักษะ การมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาทักษะและความสามารถของครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดการการมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนและการศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือรูปแบบ โดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการทดสอบประสิทธิภาพของคู่มือรูปแบบ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.85/99.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้างที่เป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่ครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ หลักการและจุดประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงเป้าหมายหลัก รวมถึง กลยุทธ์การพัฒนา 4 ด้าน ที่มุ่งเน้นทั้งนักเรียน ครู ระบบการบริหาร และภาคีเครือข่าย ช่วยสร้างความสมดุลในการพัฒนาทุกส่วน อีกทั้งยังมีกระบวนการบริหารที่ใช้กรอบแนวคิด “MK ERAWAN” ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงระบบที่เน้นทั้งทรัพยากร (5M) และการปฏิบัติการ (ERAWAN) ช่วยเสริมความต่อเนื่องและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดย Explore (สำรวจ) ช่วยให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างละเอียด Realize (สร้างความเข้าใจ) เน้นการสร้างความตระหนักและการยอมรับจากผู้มีส่วนร่วม Action (ปฏิบัติ) มุ่งเน้นการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีขั้นตอน Worth และ Achievement orientation ช่วยวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่คุ้มค่าและมุ่งเน้นความสำเร็จ และ Network (เครือข่าย) ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อีกทั้งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังได้นำนิมิตา ศาสตร์ พระราชา (King) มาเป็นหลักการ และประยุกต์หลัก “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” จากศาสตร์พระราชาช่วยสร้างรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นการทำงานอย่างลึกซึ้งในทุกระดับ

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังผลการวิจัยข้อ 3. ปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมสนองกลยุทธ์การพัฒนาของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพนักเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความสุขกับการเรียน กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและใช้ข้อมูลวางแผน ออกแบบ และจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการหลากหลายเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนให้สูงขึ้น กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษา ครุมีแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง และโรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมการดำเนินการของกลุ่มบุคคล องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย มีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ในทุกด้านที่ประเมิน และการประเมินความพึงพอใจครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่ Shelley (1975) ได้เสนอว่า ความพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าลบ ความพอใจแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกทางบวกแบบต่าง ๆ ได้และความรู้สึกทางบวกนี้ยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพอใจเพิ่มขึ้นอีกได้

4. การขยายผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังผลการวิจัยข้อ 4. ปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน ผ่านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาด้านรูปแบบที่พัฒนาขึ้น อีกทั้งการนำวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การติดตามผลการเรียนรู้และการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ยังช่วยแก้ไขปัญหาด้อย่างทันเวลา รวมถึงคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เกิดจากการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู เช่น การอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม ทฤษฎีการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งจากผลการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อยู่ยี่น (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนวันครู 502 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งพบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารฯ มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. โรงเรียนที่ต้องการนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนไปใช้ ควรพิจารณาถึงบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กร ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม ฯ

2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษามหาสารคาม ควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สนับสนุน ของโรงเรียนเพื่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษามหาสารคาม โดยการวิเคราะห์ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากตัวแปรที่มีขอบเขตกว้าง และควรกำหนดตัวแปรที่มีความเฉพาะเจาะจงลงมา เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียน เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออรรถระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง

3. ควรทำการศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการ AIC เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

บังอร อยู่ยีน. (2565). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนวันครู 2502 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *มหาจุฬานาครทรรศน์*, 9(8), 345-359.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

สมพร สมบูรณ์ชัย. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านปางมะเยา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 8(1), 73-83.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Jedaman, P., Teemueangsa, S., Hokuwan, S., Srichaiwong, P., Jongmuanwai, B., & Duangsanam, C. (2020). Processing Participation Management for Enhancing Effectiveness Educational Quality to Sustainability. *Solid State Technology*, 8558-8569.

Sarier, Y., & Uysal, Ş. (2021). Opinions of School Directors on Practices in School Development Areas. *Anadolu Journal of Educational Sciences International (AJESI)*, 11(2).

Shelley, M. W. (1975). *Design as an Instrument of Change: The Rule of Design in Two. Responding to Social Change*. Basil Honikman.